YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
2 päivänä heinäkuuta 1998 *

Yhdistetyissä asioissa C-225/95, C-226/95 ja C-227/95,

jotka Dioikitiko Protodikeio Athinon on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Anestis Kapasakalis,

Dimitris Skiathitis ja

Antonis Kougiagkas

vastaan

Kreikan valtio

ennakkoratkaisun vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL 1989, L 19, s. 16) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen sekä tuomarit G. F. Mancini (esittelevä tuomari) ja G. Hirsch,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Kapasakalis, Skiathitis ja Kougiagkas, edustajanaan asianajaja I. D. Pagoropoulos, Ateena,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston avustava oikeudellinen neuvonantaja F. P. Georgakopoulos, valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies V. Pelekou ja ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöjä koskevia asioita hoitavan erityisosaston erityisasiantuntija S. Vodina,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja D. Gouloussis ja oikeudellisen yksikön virkamies B. J. Drijber,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Kapasakalisin, Skiathitisin ja Kougiagkasin, edustajanaan I. D. Pagoropoulos, Kreikan hallituksen, asiamiehinään S. Vodina ja valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies V. Kyriazopoulos, sekä komission, asiamiehinään D. Gouloussis ja B. J. Drijber, 14.11.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.1.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Dioikitiko Protodikeio Athinon on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 30.3.1995 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 28.6.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL 1989, L 19, s. 16; jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset esitettiin toisaalta Kapasakalisin, Skiathitisin ja Kougiagkasin sekä toisaalta Kreikan valtion välisessä riita-asiassa, joka koski sen vahingon korvaamista, jonka kantaja katsoi Kreikan valtion aiheuttaneen tämän laiminlyödessä sekä kansallisessa että yhteisön oikeudessa säädettyjen, teknillisistä oppilaitoksista loppututkinnon suorittaneiden ammatillisten etujen suojaamista koskevien presidentin asetuksien antamisen.

Yhteisön oikeus

3 Direktiivissä esitetään ne olosuhteet, joiden vallitessa jäsenvaltion on tunnustettava toisen jäsenvaltion viranomaisen antamien, vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten ja sen omalla alueella suoritetusta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten vastaavuus.

4 Sen kymmenennen perustelukappaleen mukaan korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevalla yleisellä järjestelmällä ei ole tarkoitus muuttaa niitä ammattisääntöjä, ammattietiikkaan liittyvät säännöt mukaan lukien, joita sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion alueella ammattia harjoittavaan henkilöön, eikä olla soveltamatta näitä sääntöjä muuttajiin; tässä järjestelmässä määrätään vain niistä toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että muuttajat noudattavat vastaanottavan jäsenvaltion ammattisääntöjä.

5 Direktiivin 1 artiklan b kohdassa säädetään, että "vastaanottavalla jäsenvaltiolla" tarkoitetaan jokaista jäsenvaltiota, jossa jonkin jäsenvaltion kansalainen hakee oikeutta harjoittaa säänneltyä ammattia ja joka on muu kuin se valtio, jossa hän on saanut tutkintotodistuksensa tai ensin harjoittanut kyseistä ammattia. Saman artiklan d kohdassa määritellään "säännellyksi ammattitoiminnaksi" ammattitoiminta, johon ryhtymiseksi tai harjoittamiseksi tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinnon suorittamista.

6 Direktiivin 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä.

7 Direktiivin 12 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden vuoden kuluessa sen tiedoksi antamisesta sekä ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Kansallinen oikeus

8 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista ilmenee, että teknilliset oppilaitokset ovat teknillisten oppilaitosten järjestelmää ja toimintaa koskevalla lailla 1404/1983 perustettuja julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä. Ne kuuluvat korkeamman ammatillisen koulutuksen järjestelmään opetus- ja kirkollisasiainministeriön valvonnassa ja niiden tehtävänä on riittävän teoreettisen ja käytännöllisen opetuksen antaminen tieteellisten, teknisten, taiteellisten tai muiden tietojen ja taitojen soveltamiseksi ammatissa.

9 Lain 1404/1983 25 §:n 2 momentin c kohdassa säädetään, että teknillisistä oppilaitoksista loppututkinnon suorittaneille myönnetään ammatilliset oikeudet, jotka on määritetty presidentin asetuksissa, jotka annetaan olemassaolevien erikoistumisalojen osalta viimeistään kuusi kuukautta ennen kuin teknillisten oppilaitosten ensimmäiset oppilaat päättävät opintonsa ja uusien erikoistumisalojen osalta niiden perustamisen tai vastaavien osastojen avaamisen ajankohtana. Samoissa presidentin asetuksissa määritellään ammatin harjoittamista koskevan luvan myöntämisen edellytykset ja muut menettelysäännöt, jos tällaista lupaa vaaditaan.

10 Lailla 1404/1983 poistetuista teknillisen ja ammatillisen korkeamman koulutuksen keskuksista säädettiin laissa 576/1977. Keskukset muodostuivat useista yleisistä teknillisistä ja ammatillisista korkeakouluista, joiden tarkoituksena oli tarjota opiskelijoilleen teoreettisia ja käytännöllisiä tietoja, jotta nämä voisivat toimia johtotehtävissä kansantalouden tietyn osa-alueen kehittämiseksi.

11 Lain 1865/1989 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että teknillisen ja ammatillisen korkeamman koulutuksen keskuksissa suoritetut kolmen vuoden pituiset (kuusi lukukautta) loppututkinnot ovat teknillisten oppilaitosten samanlaisten erikoisalojen loppututkintoja vastaavia.

Pääasia

12 Kapasakalis, Skiathitis ja Kougiagkas ovat teknillisessä oppilaitoksessa sekä teknillisen ja ammatillisen korkeamman opetuksen keskuksessa loppututkinnon suorittaneita Kreikan kansalaisia, jotka harjoittavat insinöörin ammattia Kreikassa kahden ensin mainitun ollessa erikoistuneita konerakennukseen ja kolmannen ollessa erikoistunut rakentamiseen.

13 Kaikki kolme nostivat 12.6.1993 päivätyillä kirjelmillä vahingonkorvauskanteen Dioikitiko Protodikeio Athinonissa Kreikan valtiota vastaan ammatillisten etujensa suojaamista koskevien, lain 1404/1983 25 §:n 2 momentin c kohdassa säädettyjen presidentin asetusten antamisen laiminlyönnin vuoksi sekä velvollisuuden toteuttaa direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden vuoden määräajassa laiminlyönnin vuoksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämisen asiassa C-365/93 23.3.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. I-499).

14 Kanteensa tueksi asianomaiset väittävät, että laiminlyönnin vuoksi heillä ei ole ollut oikeutta työskennellä Kreikan alueella erikoisaloillaan tai hyödyntää tutkintojaan.

Ennakkoratkaisukysymykset

15 Dioikitiko Protodikeio Athinon hylkäsi 26.1.1995 tekemällään päätöksellä kanteet perusteettomina siltä osin kuin ne koskivat kansallisen oikeuden säännöksen mukaisen velvoitteen rikkomista.

16 Koska kansallinen tuomioistuin katsoi muilta osin, että asian ratkaisu riippui yhteisön oikeuden säännösten tulkinnasta ja etenkin direktiivin säännöksistä, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Aiheutuuko neuvoston direktiivissä 89/48/ETY tarkoitetusta tuloksesta oikeuksia niille yksityishenkilöille, joita direktiivi koskee?

2) Onko näiden oikeuksien sisältö määritelty täsmällisesti siten, että se on mahdollista päätellä pelkästään direktiivin säännösten yhteydestä?

3) Onko Kreikan valtion sille direktiivin 12 artiklan nojalla kuuluvan velvoitteen noudattamatta jättämisen ja sen vahingon, jonka kantaja väittää kärsineensä, välillä syy-yhteys?"

Ensimmäinen kysymys

17 Ensimmäisellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa saada selvityksen siitä, voiko pääasian kantajien tilanteen kaltaisessa tilanteessa oleva jäsenvaltion kansalainen vedota direktiivissä säädettyihin oikeuksiin.

18 Tältä osin on muistettava, että perustamissopimuksen 49 artiklaan, 57 artiklan 1 kohtaan ja 66 artiklaan perustuvan direktiivin tarkoituksena on henkilöiden ja palveluiden vapaan liikkuvuuden helpottaminen siten, että siinä mahdollistetaan, että jäsenvaltioiden kansalaiset voivat harjoittaa ammattiaan itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä muussa jäsenmaassa kuin siinä, jossa he ovat hankkineet ammatillisen pätevyytensä.

19 Direktiivin kymmenennestä perustelukappaleesta ja sen 2 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee selvästi, että sitä sovelletaan vain sellaiseen jäsenvaltion kansalai-

seen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä muussa jäsenvaltiossa kuin lähtövaltiossaan, ja että sen tarkoituksena ei ole muuttaa niitä sääntöjä, joita sovelletaan jäsenvaltion alueella ammattia harjoittavaan henkilöön.

20 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ja yhteisöjen tuomioistuimessa esitetyistä huomautuksista käy ilmi, että pääasiat koskevat Kreikassa asuvia Kreikan kansalaisia.

21 Lisäksi, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 2 kohdassa todennut, kantajat eivät ole työskennelleet tai opiskelleet muussa yhteisön jäsenvaltiossa kuin kotimaassaan eikä heillä myöskään ole yliopistokoulutusta tai ammatillista koulutusta koskevaa tutkintotodistusta muusta yhteisön jäsenvaltiosta kuin kotimaastaan.

22 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vapaata liikkuvuutta koskevia perustamissopimuksen määräyksiä ja niiden täytäntöönpanemiseksi annettuja säädöksiä ei voida soveltaa toimintaan, joka ei liity mitenkään yhteisön oikeudessa tarkoitettuihin tilanteisiin ja jonka kaikki vaikutukset rajoittuvat yhden jäsenvaltion sisälle (yhdistetyt asiat C-64/96 ja C-65/96, Uecker ja Jacquet, tuomio 5.6.1997, Kok. 1997, s. I-3171, 16 kohta; asia C-134/95, USSL nro 47 di Biella, tuomio 16.1.1997, Kok. 1997, s. I-195, 19 kohta ja asia C-332/90, Steen, tuomio 28.1.1992, Kok. 1992, s. I-341, 9 kohta).

23 Edellä esitetyn mukaan pääasian kantajien tilanteessa ei ole mitään liittymäkohtaa yhteisön oikeudessa esitettyihin tilanteisiin henkilöiden ja palveluiden vapaan liikkuvuuden alalla eikä direktiivin soveltamisalalla.

24 Näin ollen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että jäsenvaltion kansalaisen ollessa tilanteessa, jonka kaikki vaikutukset rajoittuvat yhden jäsenvaltion sisälle, hän ei voi vedota direktiivissä säädettyihin oikeuksiin.

Toinen ja kolmas kysymys

25 Ottaen huomioon ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

26 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Kreikan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Dioikitiko Protodikeio Athinonin 30.3.1995 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Jäsenvaltion kansalaisen ollessa tilanteessa, jonka kaikki vaikutukset rajoittuvat yhden jäsenvaltion sisälle, hän ei voi vedota vähintään kolmivuotisesta

ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetussa neuvoston direktiivissä 89/48/ETY säädettyihin oikeuksiin.

Schintgen Mancini Hirsch

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä heinäkuuta 1998.

R. Grass R. Schintgen

kirjaaja toisen jaoston puheenjohtaja